

Катерина Бурдило

студентка факультету психології та соціології
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Дарія Гошовська

кандидат психологічних наук, доцент
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ОСОБЛИВОСТІ РУЙНУВАННЯ ПСИХІЧНОГО ФЕМІННОГО ЯДРА В УМОВАХ ЕМОЦІЙНОЇ ДЕПРИВАЦІЇ

Емоційна депривованість у жінок раннього дорослого віку відображається в конструкції психіки особистості у роздробленості та дисоційованості архетипічних частин *фемінного ядра*.

Батьківські фігури відіграють фундаментальну роль у становленні особистісного контексту людини. *Емоційна депривація*, що присутня у стосунках між дівчинкою та фігурою батька лягає в основу розірваності *фемінного ядра* дорослої жінки та її несепарованості. *Депривованість емоційного зв'язку* з батьком може брати свій початок від материнського ставлення до ролі батька для дитини, або ж відсутності емоційного ресурсу для взаємодії з дитиною у самого ж батька.

Процес психологічної сепарації у жінок З. Фрейд описував, як складний перехід: усвідомлення власного «Я», що відокремлене від матері; розуміння що існує чоловіча стать через присутність батька; «закоханість» у батька, як найближчого представника чоловіків; фрустрація через усвідомлення, що батько ніколи не буде їй за чоловіка, оскільки одружений з її матір'ю; повернення до матері та ідентифікація з фемінністю. Цей динамічний процес потребує вільного емоційного прояву зі сторони дівчинки, незалежно від полярності емоцій. Якщо вираження і проживання емоцій якогось типу у межах описаного сценарію було заборонено, табуовано або депривовано, жінка вступаючи до етапу дорослішання відтворює регресивні моделі поведінки [1].

При незавершеній психологічній сепарації жінка може лишатись на етапі сильної емоційної прив'язаності або конфронтації з батьком. Такий стан психічного розвитку характеризується домінуванням деструктивного анімуса, оскільки жінка не бере відповідальності за власне життя. Формування психологічної цілісності жінки проходить через пошук внутрішніх ресурсів анімуса. Що потребує постійної взаємодії з власним «внутрішнім чоловіком», форма і зміст якого може деформуватись через вплив батьківського авторитарного виховання або відсутності виховання загалом [3, с.92].

Дослідниця Л.Ш. Леонард вважає, що наслідки емоційної травми, що характеризується *емоційною депривованістю* можна поділити на два основні типи: деструктивне усвідомлення фемінності та інфантильне. Деструктивне усвідомлення фемінності відкидає та знецінює її, змушуючи жінку маскулінізуватись як психічно так і фізіологічно. Тобто утворюється так званий «панцир амазонки». Амазонка у цьому сценарії замість інтеграції маскулінних аспектів, що можуть зробити її сильною фемінно, індефікується з силовим фізичним аспектом «маскуліності». Автоматично виникають труднощі у побудові стосунків, адже зникають характерні фемінні риси. Таким чином жінка-

амазонка проявляє односторонню силу, що є подавляючою, а не творчою, через відмову будувати якісний контакт з людьми. Вона намагається оберігати себе від усього, що не може контролювати, тому живі стосунки, яким притаманна спонтанність, абсолютно знецінюються і десакралізуються. Амазонці часто недоступні власні почуття та емоції, сприйняття і сила фемінних інстинктів. Батько у амазонки має розмиті маскулінні риси, безвідповідальний, емоційно не включений, байдужий до дочки батько, що має аддикції.

Л.Ш. Леонард виділяє такі види деструктивного усвідомлення фемінності:

1. «Суперзірка» — характеризується мотивами і бажаннями добиватися успіхів і цілей у професійному чи соціальному середовищі, які не зміг реалізувати її батько.

2. «Покірنا, сповнена обов'язками дочка» — характеризується услуговуванням іншим, наперекір власній волі і самоатуалізації, складнощі у побудові партнерських рівних стосунків. Не прийняття власної Тіні спричиняє втрату зв'язку з Самістю. Жінка виконуючи «обов'язок» жертвує власним творчим психічним ресурсом аби заслужити любов батька.

3. «Мучениця» — характеризується непомірною жертвовністю в ролі дружини чи матері, або у симбіозі обох ролей. Типове відображення стану жертви.

4. «Королева-воїн» — характеризується жорстким протистоянням всьому ірраціональному у соціумі, оскільки спрацьовує захисний механізм «перенесення» неприйняття надмірної ірраціональності у фігурі батька. Основною рисою усіх сценаріїв «амазонки в панцирі» є контроль та влада над слабкою частиною чоловічого архетипу, якому не можливо довіритись [2, с. 85-106].

Інфантильне усвідомлення фемінності спостерігається як перекладання відповідальності за власне життя, психологічна обмеженість у розвитку особистості, схильність до созалежності від партнера та психологічної інцестуозності. Дослідниця називає збірний архетипічний образ такого усвідомлення «пуеллою». Батько у пуелли має авторитарні риси, жорсткі патріархальні погляди щодо виховання дочки, емоційну сухість, побудову стосунків з дочкою здійснює через суб'єктно-об'єктну модель. Виділяють наступні види інфантильного усвідомлення фемінності:

1. «Лялечка або вічна дівчинка» — характеризується яскраво вираженими зовнішніми ознаками фемінної поведінки (кокетство, доброзичливість), що відіграють роль зв'язку жінки з фантазіями про фемінність, але внутрішньо вона відчуває себе залежною від чоловіка у психологічній та економічній сферах життя, оскільки не має реальної спорідненості з фемінним ядром і ніби імітує цей зв'язок.

2. «Дівчина зі скла» — перманентно проявляються слабкість, сором'язливість, відірваність від реального життя, яку жінка компенсує ілюзорним світом власних фантазій.

3. «Літаюча у висоті» — характеризується надмірною імпульсивністю, що носить підлітковий характер; відсутнє адекватне сприйняття часових, тілесних меж і суспільних порядків. Схильність до адиктивної поведінки та непостійності при виборі партнера.

4. «Нікчемна» — жінки, які потрапили до групи цього сценарію, патологічно соромляться свого батька, вони стають відкинутими суспільством або бунтують проти нього. Основними рисами «пуелли» є фіксація на побудованому абсолюті

невинності, або ж на тотальній вині, що взаємопов'язані і формують залежність жінки від схвалення чи осуду інших. Тобто проявляється бажання зняти з себе відповідальність за власне життя, та передати її іншому [2, с. 60-76].

Жоден паттерн не є перманентним, але може бути яскраво вираженим на фоні інших. Тобто ці психічні схеми дифузні та ситуативні. Основною причиною роздробленості та дисоційованості фемінного ядра є неможливість проявити емоції до значущої особи (на певному етапі психологічної сепарації), та отримати зворотній емоційний зв'язок, аби відчувати визнання важливості емоційного прояву зі сторони суб'єкта.

Список використаних джерел

1. Евсеєва Л. В. Емоция как выражение женской субъектности / Л. В. Евсеєва // Вестник Вятского государственного университета. – 2015. – С. 13–17.
2. Леонард Л. Ш. Эмоциональная женская травма / Л. Ш. Леонард. – Москва: Класс, 2014. – 224 с.
3. Фрейджер Р. Личность. Теории личности и личностный рост / Р. Фрейджер, Д. Фэйдимен. – Санкт-Петербург: Прайм-Еврознак, 2004. – 690 с.

Бібліографічні дані публікації:

Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (13 трав. 2019 р.) = Abstract I International Scientific & Practical Internet Conference (May 13, 2019) / За заг. ред. Я.О. Гошовського, О.В. Лазорко, А. В. Кульчицької, Т.В. Федотової. – Луцьк: ПП Іванюк В. П, 2019. – С. 122-124